

THEODOR MARTAS

CONFUCIUS, BUDDHA ȘI MAHOMED
viața și învățătura lor

Cuprins

Confucius	7
Buddha	31
Mahomed	69
Bibliografie	203

Confucius

(551-479 î.Hr.)

Viața lui Confucius – Doctrina lui Confucius
– Explicarea doctrinei – Privire generală

Confucius, acest deținător al întregii științe morale și politice a Chinei, este numele latinesc al învățatului. În limba chineză, el este cunoscut sub numele de *Khung-Fu-Tseu* sau *Khung-Tseu*.

Francezul P. Amiot a redat în „Memorii cu privire la chinezi” o lungă și excelentă biografie a

lui Confucius, de care, pe lângă altele care sunt citate la finalul cărții, noi ne folosim în acest studiu informativ. Cartea lui Amiot are însă o deosebită importanță deoarece autorul său a îndeplinit funcția de misionar în China.

Viața lui Confucius

Istoricii ceresului imperiu îl fac să descindă din împăratul Hoang-Ti, al cărui guvernământ a avut loc cu două mii de ani înainte de Hristos.

Dacă datele asupra nașterii lui Khung-Tseu se amestecă, de foarte multe ori, cu legendele și imaginația poporului, nouă ne rămâne sarcina ca, din informațiile care se găsesc în cărțile europene, să-i fixăm data nașterii în anul 551 înaintea erei noastre.

Satul său natal se numește Șang-Ping, din regatul feudal al regelui La.

Tatăl lui Confucius a fost guvernatorul orașului Tseu, de unde probabil își capătă și partea finală a numelui.

Împrumutând informațiile noastre din legende, se zice că, la vârsta de șase ani, micul Confucius era de o inteligență excepțională.

La cincisprezece ani s-a consacrat, împins de o arzătoare pasiune, cititului cărților vechi, scoțând de acolo primele învățături ce trebuiau să dea naștere proiectelor sale de regenerare a omului și a societății.

Părinții lui fiind săraci, a fost nevoit să practice diferite meserii, printre care și pe aceea de cioban.

A ocupat și funcții publice până la moartea mamei și tatălui său.

Vechile legi ale Chinei le interziceau însă copiilor să părăsească funcțiile publice la moartea părinților și prevedeau ca aceștia să trăiască trei ani în singurătate.

După terminarea celor trei ani de doliu, Khung-Tseu a abandonat definitiv funcția administrativă pe care i-o încredințase primul ministru al regatului La. Avusese însărcinarea, la vârsta de douăzeci de ani, de a fi administrator al grânelor, animalelor și piețelor publice.

Dinastia Tseu fiind în decadentă, Confucius s-a gândit să se consacre studiului regenerării societății. Fiecare provincie a imperiului tindea să se izoleze, să adopte moravuri și forme de

guvernământ deosebite, ceea ce în China era o cutezătoare abatere.

A făcut diferite călătorii prin imperiu și s-a convins că dezordinea socială ruina toate organizațiile omenești. Cauza acesteia el o văzu în îndepărtarea poporului de vechile tradiții și moravuri.

În gândul lui a apărut astfel ideea de a reînvia și de a codifica toate vechile obiceiuri, care conțineau, după părerea lui, virtuțile sociale și politice.

Pentru a ajunge însă la scop, predica nu era de-ajuns. Îi trebuiau o școală și discipoli care să-i înmulțească și să-i răspândească învățăturile. De aceea s-a retras cu câțiva discipoli în singurătate, unde a început să revadă textele „Cărților Sfinte” (*King*), găsind în acestea cele mai înțelepte învățături.

„Cărțile sfinte” (*King*), care sunt cunoscute și sub numele de „Marile cărți al Antichității”, cuprind trei cărți:

1. „Cartea Transformărilor” (*Y-King*);
2. „Cartea Versurilor” (*Și-King*);
3. „Cartea Analelor” (*Șu-King*).

Confucius a fost acuzat în Franța că a compilat din plin din aceste cărți ale Antichității.

Din „Cartea Transformărilor” (*Y-King*), Confucius nu a alterat niciun text. Toată munca lui asupra acestei opere s-a mărginit la scurte comentarii pe care chinezii le-au numit *Apendicele la Y-King*.

„Cartea Versurilor” (*Și-King*) este cea care l-a preocupat cel mai mult. Aceasta conține trei mii de cântece populare culese din diferite provincii ale imperiului. Confucius nu a păstrat decât trei sute dintre acestea.

Cât privește „Cartea Analelor” (*Șu-King*), a refăcut-o după documentele istorice oficiale care existau în timpul său. De altfel, această carte nu a rămas la fel cu aceea care a ieșit din mâinile lui Confucius. Varianta veche a *Șu-King* avea o sută de capitole, iar cea nouă are cincizeci și opt, după incendiul cărților din anul 213.

Acuzarea de a fi rămas necredincios tradiției sale rămâne oarecum în picioare. Alterarea dogmelor moștenite se observă ușor.

Se întâmpla de foarte multe ori ca, în misiunea lui prin întreaga Chină, Confucius să fie luat în râs. Umilit și întristat că nu găsea nicăieri primirea și înțelegerea pe care le pretindea, s-a retras în capitala imperiului împreună cu câțiva discipoli.

Un an de zile și l-a petrecut observând formele de guvernământ și starea obiceiurilor și a ceremoniilor.

După plecarea din capitala imperiului, s-a stabilit în ținutul său, unde a stat zece ani și s-a înconjurat de discipoli, așa cum avea obiceiul să facă pe oriunde trecea.

Convertiții lui erau tineri de toate condițiile sociale – literați, mandarini, guvernatori de orașe, funcționari din diferite administrații ale imperiului –, ceea ce dovedește importanța învățăturilor sale.

După moartea regelui Lu, prima grijă a tânărului său succesori, care era un admirator pasionat al lui Confucius, a fost să trimită să-l cheme pe învățat.

Confucius a fost astfel însărcinat mai întâi cu conducerea poliției, apoi cu cea a justiției și în cele din urmă i s-a dat titlul de ministru.